

گلدستی بستان

نمونه‌ای از «مجموعه‌ی ده جلدی اشعارگزیده‌ی دیوان شاعران پارسی‌گوی ده‌قرن‌گذشته»

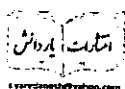
(بامقدمه‌ی دکتر میرحاج‌الدین کرآزی)

کردآورنده:

علی صاحب‌یاری

سرشناسه : صاحب یاری، علی، ۱۳۱۵-
 عنوان و نام پدیدآور : گلدسته بستان / نویسنده علی صاحب یاری.
 مشخصات نشر : تهران: یار دانش، ۱۳۹۲.
 مشخصات ظاهری : ۳۲۳ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۷۰۹-۱-۷
 وضعیت فهرست نویسی : فیا
 موضوع : شعر فارسی - مجموعه ها
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۲ ۸ گ ۱۵ ص / ۴۰۳۲ PIR
 رده بندی دیویی : ۸۱ / ۰۰۸ فا ۸
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۱۷۸۶۵۰

کتاب: گلدسته بستان
 • تألیف: علی صاحب یاری
 • صفحه آرا، تدوین و طراح جلد: آرزو سهرابی
 • ناشر: یار دانش
 • نوبت چاپ: اول - تهران - ۱۳۹۲
 • قطع: وزیری ۳۲۳ص
 • قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال
 • شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۷۰۹-۱-۷
 • شمارگان: ۱۰۰۰

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
 s.yaridaneh@yahoo.com

بند پند و ارز اندرز

مقدمه

در کنار رزمنامه و رازنامه و رازنامه‌های بنیادین در ادب داستانی ایرانند، اندرزنامه را نیز می‌توان نهاد. اندرزنامه در پیوسته‌ای است بلند و آموختاری که پایه آن بر داستان نهاده شده است، داستان‌هایی بیشتر کوتاه که آنها را «حکایت» می‌نامند و گهگاه بلند که در دفتری یگانه فراهم آمده‌اند و گنج‌نیده شده‌اند. پرآوازه‌ترین اندرزنامه در ادب پارسی **بوستان** سعدی است که در آن، این اندرزگر بزرگ و آموزگار دانا رهنمودها و اندرزهای خویش را در هشت بخش با خواننده در میان نهاده است و در پیوند با هر یک از آنها، داستان‌هایی را نغز و پر مغز، دلارا و کارا، شورانگیز و جان آویز، بر سروده‌ی خود در افزوده است تا، به شیوه‌ای شگرف، سخنش را اثرگذار بگرداند و در یاد و نهاد شنونده و خواننده، ماندگار.

لیک اندرزهای برانزده و پندهای ارزشمند که به یاری آنها می‌توان درست و بآیین زیست و بدان‌سان که انسان خردمند روشن‌رای را می‌سزد و می‌برازد، تنها در اندرزنامه‌ها نیست که در دسترس است و یافتنی است. کالبد‌های گوناگون سخن پارسی، از چامه (قصیده) تا چارانه (رباعی)، آکنده از رهنمودها و اندرزهای ارزنده است. نمونه را در غزل‌های پارسی که رامشی (=غنایی)‌ترین و رها‌ترین و انگیزشی‌ترین کالبد سخن است، بیت‌هایی بلند و ارجمند می‌توانیم یافت که گرانبه‌ترین اندیشه‌ها و نغزترین اندرزها و ناب‌ترین رهنمودها در آنها سروده و بازنموده آمده است، آنچه چکیده و گوهری سالیان بسیار زیستن است و اندیشیدن و آزمودن و دریافتن. با این همه، تنگنا و دشواری کار در آن است که این گوهرهای گران و رخشان و غلطان، افشانده و پراکنده‌اند و همانند اندرزنامه، به رشته درکشیده نشده‌اند و سامان نیافته‌اند تا گردن-

آویزی باشند شگفت و شاهوار و زیوری بزیب و جانپرور، خرد و دانایی را. خروارها گوهر، در این گنجینه‌های گسسته، فرزاندگی‌های فشانده، پرورندگی‌های پراکنده نهفته است و دور از دسترس دوستداران دانایی و خرد، مانده است. ناگفته، روشن است و آشکار که گردآورد و فراهم کرد آنها از هزاران دیوان و دفتر کاری است بسیار دشوار که در زمان و توان یک تن تنها نیست. نیز اگر سازمان و نهادی روزگاری بدین کار دست یازد که هر آینه از پسندیده‌ترین و زینده‌ترین کارهاست، انجام پذیرفتن آن سالها به درازا خواهد کشید. اما، به هر روی و رای، دشوارترین رنجبارترین کارها را، به هر پایه سخت باشند و سترگ و ستوه‌آور، زمانی می‌باید آغازید و نستوه و پرتلاش و بردبار، بدان دست یازید؛ تا راه گشوده آید و اندک اندک، بر دیگر تلاشگران و پژوهندگان، هموار. بی گمان، اگر اندیشه‌های بلند و اندرزه‌های ارزشمند از دفترها و دیوان‌های سخن پارسی گردآورده شود، خردنامه‌ای خواهد بود خجسته و همواره خرم که هم ایرانیان و پارسی زبانان از آن بهره‌هایی بهینه و بهایی خواهند برد هم جهانیان، آنگاه که به زبان‌های دیگر برگردانیده آید.

فرخا! فرخ رخا! دبیر هژیر پاکیزه ویر، صاحب باری که بی‌هراس و دلیر، با بختیاری و کامکاری، بدین کار دشوار آغازیده است و دست یازیده. دیری است که این پیر نیکنام فرخنده فرجام آموزش و پرورش دیوان‌های سخن پارسی را خواندن گرفته است تا بیت‌های گزین اندرزین را از آنها بدر بکشد و در دفترهایی چند، بآین و بسامان، فراهم آرد و در دسترس خواستاران بنهد و در کاری چنین شکیب سوز و تاب شکن، داد بایداری و استواری بدهد. گاه نیز بیت‌هایی نغز و ناب، بلند و ارجمند را در زمینه‌های دیگر ادبی در کنار بیت‌های اندرزین آورده است تا بر نوشینی و دلنشینی این دفترها بیش از پیش بیفزاید. من این پژوهنده‌ی گرمی نیکونهاد را فرخباد و دست مریزاد می‌گویم و از درگاه دادار دانا، برای او روزگاری بکام و جان و تنی پدram آرزو می‌برم تا بتواند تلاشی بزرگ را که بدان آغاز نهاده است، به شایستگی به سامان و سرانجام برساند. ایدون باد!

میرجلال‌الدین کزازی

فروردین ۱۳۹۲

به نام دادار بیدار

سنت مؤلف:

بوکه بولی بشویم از خاک «بتان» شما

با صبا همراه بفرست از رخت «کدورتی»

حافظ

بعد از ستایش خالق قادر، از آنجا که علاقه به کلام منظوم و پذیرش آن و نیز تأثیر بیشتر مفاهیم از طریق شعر، محرز است و از طرفی دشواری و پیچیدگی ظاهری و معنوی بسیاری از اشعار، خواننده‌ی غیر متخصص را بیزار، دلسرد و مأیوس می‌کند لذا این بنده‌ی کمترین با توجه به تجارب دهها ساله‌ی تدریس ادبیات فارسی در سطوح مختلف و نتایج خوب حاصل شده، بر آن شد تا مسؤولانه، با علاقه و حوصله و صرف بیش از پنج سال، بستری فراهم سازد که هر فارسی‌دانی در جهان ولو با معلوماتی نه زیاد، به آسانی بتواند از خلاصه‌ی دیوان اشعار شاعران پارسی‌گوی ایران، افغانستان، تاجیکستان، هند، پاکستان و غیره بهره‌مند شده، سروری مشتاقانه به مشخصات، ذوق، طرز فکر، سبک و قدرت شعری آنان داشته باشد.

اینجانب پیش از این اقدام، در آثاری که در زمینه‌ی گزینش اشعار شاعران زحماتی کشیده و کتابی چاپ کرده‌اند مروری نمود از جمله: «بهترین اشعار» تألیف حسین پژمان بختیاری، سال ۱۳۱۳ در ۹۷۱ صفحه؛ «گلچین جهانبانی» گردآورده‌ی محمد حسین جهانبانی، سال ۱۳۱۶ در ۷۴۳ صفحه؛ «گلزار ادب» گردآورده‌ی حسین مکی، سال ۱۳۶۴ در ۶۴۷ صفحه؛ «سخن عشق»

گردآورده‌ی زهرا مزارعی، سال ۱۳۷۴ در ۵۶۴ صفحه؛ «گلچین معانی» گردآورده‌ی حبیب الله جنتی، سال ۱۳۸۸ در ۲۸۷ صفحه با خط نستعلیق.

ولی پس از بررسی آثار فوق تقریباً هیچکدام را واجد ویژگی‌های آسان‌خوانی و آسان‌یابی مفاهیم شعری برای عموم نیافتیم و لذا این مجموعه با ویژگی‌های تأثیرگذار زیر فراهم گردیده است:

- ۱- ابیات، فقط از شاعرانی انتخاب شده که دیوانشان به چاپ رسیده و لو چاپ سنگی نه از جُنگ‌ها و سفینه‌ها.
- ۲- سقف زمانی شاعران: متوکلین دهه‌ی نخست قرن چهاردهم هجری خورشیدی منظور شده چه راحل و چه حی، مانند زنده یاد سهراب سپهری متوکل ۱۳۰۷ و استاد مشفق کاشانی متوکل ۱۳۰۲.
- ۳- سعی شده ابیات برگزیده، روان، دلنشین، پیام‌دار، بدون تعقید لفظی و معنوی، عربی و حتی مُلَمَع باشند (مگر به ندرت).
- ۴- برای آسانی قرائت، حتی‌الامکان حروف، کلمات و جملات نشانه‌گذاری شده‌اند.
- ۵- برای درک معنای واژه‌های دشوار و گاهی جملات، اولاً معنای آنها در پاورقی همان صفحه قید گردیده، ثانیاً از معانی متعدد هر واژه، مناسب آورده شده است.
- ۶- پیش از آغاز اشعار هر شاعر، در صفحه‌ی نام و مشخصات کلیدی و نیز آثار شاعر با خط نستعلیق به زیبایی خودنمایی می‌کند. ویژگی‌های دیوان مأخذ نیز در همان صفحه قید شده است.
- ۷- معنای واژه‌ها و نام‌ها و مکان‌ها، اکثر قریب به اتفاق از فرهنگ شش جلدی معین اخذ گردیده است.
- ۸- اشعار نو گزینش نشده‌اند.
- ۹- اشعار شاعران با هم مقایسه نشده، بلکه استقلال هر شاعر حفظ شده و لذا ممکن است اشعار شاعری، اغلب ضعیف و برخی اغلب، قوی و یا تعداد ابیات برگزیده برخی کم و برخی زیاد باشند.

پس از ذکر این مقدمه خاطر نشان می‌سازد این اثر، برگزیده‌ی اشعار دیوان ده تن شاعر پارسی-گوی کمتر شناخته شده می‌باشد، در حالی که کلّ مجموعه‌ی «گلدسته‌ی بستان» از دیوان بیش از سیصد شاعر (با تقدّم زمانی) حدود نه هزار صفحه گردآوری شده است که به یاری خدای متعال به زودی چاپ و منتشر می‌گردد تا همچون گنجینه‌یی ماندگار در اختیار ادب دوستان فرزانه‌ی سراسر گیتی قرار گیرد.
در پایان یادآور می‌شود:

با توفیقات الهی در ادامه از دیوان اشعار چاپ شده‌ی شاعران گرامی نیمه‌ی نخست قرن چهاردهم هجری مورثیدی هم گزیده‌هایی با همان نام و روش چاپ و منتشر می‌گردد.
إنشاء الله

نیکخواهتان

علی صاحب یاری

اردیبهشت ۱۳۹۲

فهرست شاعران با تقدّم زمانی

صفحه	عنوان
۱	۱- سیف فرغانی
۴۱	۲- فضولی بغدادی
۷۳	۳- سالک قزوینی
۱۲۳	۴- زیب‌النساء بیگم
۱۴۱	۵- سیدای نسفی
۱۶۵	۶- لامع درمیانی
۲۰۱	۷- آفرین لاهوری
۲۳۹	۸- بانو حیات‌ی کرمانی
۲۵۳	۹- فرات یزدی
۲۸۹	۱۰- خلیل الله خلیلی افغانی